

 EduSite afdruk van url <http://www.edusite.nl/edusite/discussie/15430>. Datum: 13 dec 2005

'The Royal Society sombert over open access'

Datum 13/12/2005 **Auteur** Leo Plugge

(afb. [Leo Plugge](#))

Onlangs publiceerde de [Royal Society](#) haar [standpunt](#) over open access. Het artikel is vooral een sombere 'what-if'-beschouwing over de mogelijk negatieve consequenties van open access. Maar op zichzelf ziet de nationale wetenschapsacademie van het Verenigd Koninkrijk het belang in van open access, zoals blijkt uit het gegeven dat al haar publicaties na twaalf maanden vrij toegankelijk zijn.

De mogelijk negatieve consequenties van open access waarvoor de Royal Society beducht is, worden volgens de organisatie veroorzaakt door de doelstelling van sommige deelnemers in het open access-debat. Een aantal van die deelnemers lijkt gedreven te worden door het doel om commerciële uitgevers ervan te weerhouden winst te maken op gesubsidieerde onderzoekspublicaties. Ik zal de laatste zijn om te ontkennen dat dit op zijn minst vaak een nevengegesteld doel is voor sommigen. Het gegeven dat bijna tweederde van alle tijdschriften met winstoogetekent wordt uitgegeven, onderstreept dat die doelstelling niet onterecht is.

Maar de zorgen van de Royal Society, dat een betaling om te kunnen publiceren een barrière vormt voor armlastige onderzoekers, deel ik niet. Of betalen voor publiek gesubsidieerde onderzoeksresultaten nu aan de voorkant of aan de achterkant zit, maakt voor armlastigen niet veel uit. In beide gevallen draait niet de individuele onderzoeker daarvoor op, maar zijn organisatie. In veel gevallen is deze publiek gefinancierd.

Waar het om gaat, zijn de excessieve marges bovenop de publicatiekosten als gevolg van monopolieposities op het verspreiden van publiek gefinancierde producten. Deze situatie dient doorbroken te worden.

De twaalf maanden vertraging die de Royal Society hanteert voor open access van hun publicaties is een aardige oplossing die de kool en de geit spaart. Maar als ik even met de Society mee somber, dan is het denkbaar dat straks iedereen twaalf maanden wacht op de gratis publicaties. Exit Royal Society?

Mogelijk, maar niet waarschijnlijk. En dat geldt voor de meeste overpeinzingen van de Society in het *position paper*. Het advies om al het open access-werk neer te leggen tot er een gedegen studie is gedaan naar de consequenties ervan lijkt mij een standpunt ingegeven door de angst voor het onbekende. Het doorbreken van 340 jaar traditie is natuurlijk ook beangstigend.

Er zit geen pauzeknop op maatschappelijk gedreven veranderingen, ook niet op de open access-beweging. Het is heel wel denkbaar dat uiteindelijk verschillende modellen voor het wetenschappelijk publiceren en consumeren naast elkaar bestaan. Zoals de Royal Society zelf schrijft: "A 'one-size-fits-all' model is unlikely to benefit everybody."

Leo Plugge is secretaris van de [Wetenschappelijk Technische Raad](#) van [Stichting SURF](#).

Meer info

Het [statement](#) van de [Research Councils UK](#) (RCUK) over open access.

In een [open brief](#), gedateerd op 7 december 2005, geven leden van de Royal Society aan teleurgesteld te zijn in het open access standpunt van de organisatie. Bovenstaande tekst van Leo Plugge was reeds voor die datum geschreven en verstuurd aan de EduSite.